

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2016/1590

KARAR TARİHİ : 04/10/2016

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: 1- Belediye Başkanlığı
2-ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI İstanbul İl
Müdürlüğü (Re'sen)

ŞİKAYETİN KONUSU

: Şikâyet başvurusunun ikamet ettiği adreste yapılan güncelleme dolayısıyla Riskli Bina Tespit Raporu Belgesinde yer alan adresi ile Adres Bilgileri Raporu Belgesinde yer alan adresinin uymaması nedeniyle kira yardımı alamaması hususunda.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 5.4.2016

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1. ... tarafından Kurumumuza e-başvuru yolu ile yapılan 05/04/2016 tarihli şikâyet başvurusu, 05/04/2016 tarih ve 4289 sayı ile kayıt altına alınmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş olup 30/09/2016 tarihli "Tavsiye Karar Önerisi"yle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyetçinin 22/12/2015 tarihinde Kurumumuza şikâyet başvurusunda bulunduğu, idari başvuru yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle taleplerinin 11/01/2016 tarihli Gönderme Kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, İstanbul Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Müdürlüğüne, Belediye Başkanlığına ve İlçe Nüfus Müdürlüğüne iletildiği, söz konusu Gönderme Kararı üzerine idareler tarafından şikâyetçinin talebini karşılayacak herhangi bir işlem tesis edilmemesi üzerine 05/04/2016 tarihinde Kurumumuza yeniden başvuru yaptığı anlaşılmaktadır.

3. Bunun dışında şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik olmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4. Şikâyetçi şikâyet başvuru dilekçesi ve eklerinde özetle;

4.1.İstanbul İli İlçesi Mahallesi Sokak No:../.. adresinde sekiz yıldır ikamet ettiğini,

4.2.İstanbul İli İlçesi Mahallesi sınırları içerisinde bulunan bu taşınmazın 04/12/2014 tarihinde riskli yapı olarak tespit edildiğini,

4.3.6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 5 inci ve aynı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 16 ncı maddesi doğrultusunda, kendisine kira yardımı bulundurulması için Belediye Başkanlığına başvurduğunu, ancak söz konusu adresin sokak isminin ve kapı numarasının değişmesi sebebiyle kira yardımı başvurusunun değerlendirilmediğini,

4.4.Adres değişikliği nedeniyle ortaya çıkan söz konusu uyumsuzluğun muhatabının vatandaş olmadığını ancak bu adres uyumsuzluğu dolayısıyla kira yardımından mahrum kaldığını ifade ederek, mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

5. Belediye Başkanlığından 18/04/2016 tarih ve sayılı ve 01/06/2016 tarih ve sayılı bilgi ve belge isteme yazıları ile şikâyete konu işlemin gerekçesi, şikâyet ile ilgili yapılan tüm yazışmaların birer örneği, şikâyete konu taşınmaza ilişkin fiili ve hukuki durum bilgisi ile taşınmazda adres değişikliği gerçekleşti ise işlem tarihi ve eski adresi ile güncel açık adresinin bildirilmesi ayrıca şikâyet konusunun dostane çözüm ile sonuçlandırıp sonuçlandırılmayacağını değerlendirilmesi talep edilmiştir. Başkanlıkça Kurumumuza gönderilen 03/05/2016 tarih ve sayılı ve 13/06/2016 tarih ve sayılı cevabi yazılarda özetle;

5.1.Çevre ve Şehircilik Bakanlığının “6306 Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun” kapsamında maliklere ve kiracılara yapılan kira yardımı ödemelerinin 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapıldığını, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında kira yardımı ödemelerinin malik, kiracı ve sınırlı aynı hak sahiplerine, yapısı riskli yapı olarak onaylandığı tarihte, riskli yapıda ikamet şartıyla ve sadece bu şartları taşıyan hak sahiplerine ödeneceği belirtilerek, 2015 yılı kira yardımı başvurularının 6306 sayılı Kanun kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının riskli yapı olarak tespit edilen yapılar için hazırlayarak İl Müdürlüklerine gönderdiği 20/01/2015 tarihli Kira Yardımı Uygulamaları Kılavuzuna göre değerlendirileceği,

5.2.399 ada, 31 parseldeki riskli yapı ile ilgili olarak Uygulama Kılavuzunun 5 inci maddesinin 2. fıkrasında kira yardımı ödemelerinde riskli yapıda ikamet şartı arandığını, riskli yapıdan taşınma tarihi ile ilgili olarak istenilen belgeler içerisinde eski/yeni adresi gösteren il/ilçe nüfus ve vatandaşlık müdürlüklerinden alınacak imzalı ve mühürlü adres bilgileri raporu bulunduğunu, ayrıca kira yardımı ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 18/05/2016 tarih ve sayılı yazısı ile “*Kira yardımı Bakanlığımızca mevzuatta istenilen şartların mevcudiyeti halinde hibe olarak yapılmakta olup hiçbir suretle kazanılmış hak olarak değerlendirilemeyecektir.*” yönünde açıklamada bulunduğu,

5.3.Keza, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (29/01/2016 tarihli ve sayılı yazıyla) şikâyet başvurusunun Riskli Bina Tespit Raporu Belgesinde yer alan adresi ile Adres Bilgileri Raporu Belgesinde yer alan adresi uymadığı dolayısıyla kira yardımından yararlandırılıp yararlandırılmayacağı hususunda Belediyesi tarafından görüş sorulduğu ve Bakanlıkça verilen 11/02/2016 tarihli sayılı yazısında “..... *İlçe Nüfus Müdürlüğü'nün yazısında riskli yapı tespit*

raporunda da belirtilen Mahallesi, Sokak, No:../. adresinin, Mahallesi, Sokak No:../. olarak güncellendiği anlaşılmış olup, ilgili idareden teyit edilmesini müteakip ..'e ait kira yardımı başvurusunun değerlendirilebileceği” ifade edildiği,

5.4...’in kentsel dönüşüm çerçevesinde .. ada, .. parseldeki riskli binanın riskli yapı kimliğini kazandığı tarih olan 04/12/2014 tarihinde Nüfus Müdürlüğünden almış olduğu adres bilgileri raporu belgesinde fiilen oturduğu adresin Mahallesi, Sokak, No:../. olduğu, riskli olan Mahallesi Sokak No:.. de ikamet etmediği, dolayısıyla riskli yapıda ikamet etme şartını taşımadığı dolayısıyla kira yardımı talebinin reddedildiği belirtilmiştir.

C. Olaylar

6. Şikâyet konusu talep ile ilgili olarak;

6.1... ada, .. parseldeki riskli binanın 04/12/2014 tarihinde riskli yapı kimliğini kazandığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Kentsel Dönüşüm çerçevesinde evin tahliyesi için şikâyet başvurusuna tebligatta bulunduğu, şikâyet başvurusunun kira yardımı alabilmek için Belediye Başkanlığına başvurduğu, taşınmazın bulunduğu adresin sokak isminin ve kapı numarasının değişmesi sebebiyle kira yardımı başvurusunun değerlendirilmediği,

6.2.Şikâyet başvurusunun 22/12/2015 tarihli şikâyet başvurusu ile daha önce kiracı olarak oturduğu yerin kentsel dönüşümüne uğraması sonrasında kira yardımı için gerekli olan belgelerin tarafına verilmesi talebiyle Kurumumuza başvurduğu ve Kurumumuz tarafından 2015/5873 dosya numarası kapsamında 11/01/2016 tarihli Gönderme Kararı verildiği, söz konusu kararımız üzerine, idareden herhangi bir olumlu dönüş olmadığı,

6.3.Şikâyet başvurusunun Nüfus Müdürlüğünden 07/07/2015 tarihinde aldığı “Adres bilgisi raporunda” eski adresinin (riskli yapıdaki) “... Mah. Sok. Blok No:.. İç Kapı No:../İstanbul” olduğunun bildirildiği, ancak dosya kapsamında 01/07/2015 başlangıç tarihli olarak yenilenen kira sözleşmesinde şikâyetçinin kiraladığı taşınmazın adresinin “Göztepe Mah. Reşat No:../.” şeklinde yazıldığı, ayrıca **şikâyetçinin sunduğu elektrik faturalarında ve yine dosyada bulunan 2008 ve 2011 tarihli adres beyan formlarında kiracı olarak bulunulan ve riskli yapı kararı verilen meskenin adresinin “... Mah. No:../. olduğu,**

6.4.Şikâyet başvurusunun 16/10/2015 tarihli ve sayılı başvurusuna istinadenKaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürlüğü 27/10/2015 tarihli ve sayılı yazı ile şikâyetçiye; “17/10/2008 tarihinde Müdürlüğümüze başvurarak ... Mah. Sok. Bina Dış Kapı No:.. daire:.. adresinde ikamet ettiğinizi beyan ederek adres kaydı yaptırdığınız anlaşılmıştır. **MERNİS adres kayıt sistemi incelendiğinde beyan etmiş olduğunuz adresin Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)’nda Mah. Sok. Bina Dış Kapı No:.. Daire No:.. olarak güncellendiği anlaşılmıştır.**” şeklinde cevap verdiği,

6.5.Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 11/02/2016 tarihli ve sayılı yazısında ‘.... Belediye Başkanlığının 29/01/2016 tarih ve sayılı yazısı incelendiğinde İlçe Nüfus Müdürlüğü’nün yazısında riskli yapı tespit raporunda da belirtilen Mahallesi, Sok. No:../. adresinin, Mah. ... Sok. No:../. olarak güncellendiğinin anlaşıldığı ve ilgili idareden teyit edilmesini müteakip kira yardımı başvurusunun değerlendirilebileceğini belirttiği,

6.6.... Belediye Başkanlığının 24/03/2016 tarih ve sayılı yazısı ile adres bilgileri raporu belgesi ile adres beyan formunda yer alan adreslerin uyuşmadığı gerekçesiyle kira yardımı talebini reddettiği,

6.7.Şikâyet başvurusunun söz konusu adres güncellemesi nedeniyle meydana gelen uyumsuzluğun çözülmesi ve kendisine kira yardımında bulunularak mağduriyetinin giderilmesi talebiyle 05/04/2016 tarihinde Kurumumuza başvurduğu anlaşılmış olup şikâyet dosyasının arabuluculuk ve uzlaşma yoluyla da çözülebileceği mümkün görülmemiştir.

D. Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

7. Kamu Denetçiliğimizce Belediye Başkanlığından 18/04/2016 tarih ve sayılı ve 01/06/2016 tarih ve sayılı yazılar ile bilgi ve belge talep edilmiş olup, konuyla ilgili olarak 03/05/2016 tarih ve sayılı ve 13/06/2016 tarih ve sayılı cevabi yazılar tarafımıza iletilmiş, cevabi yazıya ilişkin açıklamalara 5 numaralı paragrafta yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

8. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası mucibince; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”

9. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesine göre; “(1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir. (2) Ancak; a) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, b) Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, c) Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, ç) Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır.”

10. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun “Tahliye ve yıktırma” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; “Riskli yapıların yıktırılmasında ve bunların bulunduğu alanlar ile riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarındaki uygulamalarda, öncelikli olarak malikler ile anlaşma yoluna gidilmesi esastır. Anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine veya malik olmasalar bile kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak bu yapılarda ikamet edenlere veya bu yapılarda işyeri bulunanlara geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilir.” hükmü,

11. 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarına göre; “Anlaşma ile tahliye edilen uygulama alanındaki yapıların maliklerine tahliye tarihinden itibaren Bakanlıkça kararlaştırılacak aylık kira yardımı yapılabilir. Kira yardımı aylık 600 Türk Lirasını geçemez. Yardım süresi riskli alan dışındaki riskli yapılarda 18 ay ve Kanun kapsamında anlaşma yolu ile kamulaştırılan yapılarda 5 aydır. Riskli alanlarda kira yardımı süresi 36 ayı geçmemek şartı ile ilgili kurumca belirlenir. Maliklere, kiracılara ve sınırlı ayni hak sahiplerine, sahip oldukları veya kullandıkları Kanun kapsamındaki bütün yapılardan dolayı kira yardımı yapılabilir. İnşaat halinde olup içinde ikamet edilen yapılarda kira yardımı veya faiz desteğinden, sadece inşaat halindeki yapıda ikamet eden malik, kiracı ve sınırlı ayni hak sahibi faydalanır. Anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine mümkün olması hâlinde, kira yardımı yerine tahliye tarihinden itibaren konut ve işyerlerinin teslim tarihine kadar geçici konut veya işyeri tahsisi yapılabilir.

(4) Kira yardımı başvuruları; tahliye tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde, Bakanlıkça belirlenecek bilgi ve belgelere istinaden riskli alan veya rezerv yapı alanlarında ilgili kuruma, riskli alan dışındaki riskli yapılarda ise Müdürlüğe yapılır.”

12. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, 20/01/2015 tarihli Kira Yardımı Uygulamaları Kılavuzunun 3.3 maddesinde; 2015 Kira Yardım

Uygulamaları Kılavuzu'nun 3.3 maddesine göre "Riskli Olarak Tespit Edilen Konutta İkamet Eden Kiracılardan";

- a) Başvuru dilekçesi, (Islak imzalı olmalıdır.)
- b) Nüfus cüzdanı fotokopisi,
- c) Riskli Yapı Tespit Raporu (Yetkililerce Onaylı),
- d) Riskli yapıda ikamet ettiğine dair riskli yapı tespit raporunda belirtilen adres bilgileri ile uyumlu olacak şekilde riskli yapı onay tarihinden önceki son üç aya ait elektrik, su, doğalgaz veya telefon faturası,
- e) Kiracının riskli olarak tespit edilen yapıda ikamet ettiğine ve riskli olarak tespit edilen yapıyı tahliye ettiğine dair eski ve yeni adresini gösteren İl/İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğünden alınacak, imzalı ve mühürlü Adres Bilgileri Raporu,
...” düzenlemesi

12.1. “Kira Yardımı Başvurularında Dikkat Edilecek Diğer Hususlar” başlıklı 5 nci maddenin iki numaralı paragrafında; “Kira yardımı ödemelerinde riskli yapıda ikamet şartı aranmakta olup, malik, kiracı ve sınırlı ayni hak sahiplerinden sadece bu şartı sağlayanlara ödeme yapılacaktır” düzenlemesi bulunmaktadır.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

13. Anayasa Mahkemesinin 25/11/2015 tarihli ve E.2015/63, K. 2015/106 sayılı kararında; “Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. **Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde Devlete güven duyabilmesini, Devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.”**

14. Danıştay 8. Dairesinin E. 2010/2 sayılı dosyada 27/01/2010 tarihinde verilen Yürütmenin Durdurulması İsteminin Kabulü Kararında; “Hukuk Devleti olmanın gereği, idarelerin takdir yetkisine dayalı olarak tesis ettikleri bireysel ya da düzenleyici işlemlerin hukuken geçerli ve objektif bir sebebe dayanmasıdır. Takdir yetkisine dayalı işlemlerin, hukukun belirlediği sınırlar ve eşitlik kuralı gözetilerek kamu yararına ve hizmetin gereklerine uygun şekilde objektif, makul ve geçerli neden ve gerekçelere dayalı olarak tesis edilmesi gerekir.

Bu bakımdan idari işlemlere (bireysel ya da düzenleyici) yönelik yargı denetimi, bu işlemlerin Anayasa ve hukukun genel ilkelerine, yasa, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile yargısal içtihatlarla uygun olup olmadığının denetlenmesidir.” ifadelerine yer verilmektedir.

C. Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

15. Kamu Denetçisi tarafından; şikayet başvurusunun kira yardımı talebinin, yeterli araştırma ve inceleme yapılmadan reddine dair işlemde hukuka ve hakkaniyete uygunluk bulunmadığı değerlendirilerek **Tavsiye Kararı verilmesi yönündeki öneri** Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

16. Nüfus Müdürlüğü tarafından 07/07/2015 tarihinde verilen “adres bilgisi raporunda”, eski adresinin (riskli yapıdaki) “.... Mah. Sok. ... Blok No:.. İç Kapı No:../İstanbul” olduğunun bildirildiği, ancak dosyada bulunan 01/07/2015 başlangıç tarihli olarak yenilenen kira sözleşmesinde şikayetçinin kiraladığı taşınmazın adresinin “.... Mah. No:../.” şeklinde yazıldığı, şikayetçinin dosyaya sunduğu muhtelif tarihlere ait elektrik faturalarında ve yine dosyada bulunan 2008 ve 2011 tarihli “adres beyan formunda” kiracı olarak bulunan ve riskli yapı kararı verilen meskenin adresinin “..... Mah. No:../.” olduğu anlaşılmıştır.

17. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Müdürlüğü'nün gereği için Belediye Başkanlığı'na ve bilgi için Kurumumuza ve şikayetçiye tebliğ edilen 11/02/2016 tarih ve sayılı yazısında; 6306 sayılı Kanun kapsamında hak sahiplerine yapılacak yardım ve muafiyetlerin riskli yapı tespit raporu esas alınarak değerlendirildiği, bu nedenle riskli yapı tespit raporundaki adres bilgileri ile kira yardımı başvurusu için sunulan diğer belgelerdeki bilgilerin uyumlu olması gerektiği belirtilerek;

.... İlçe Nüfus Müdürlüğü' nün yazısında riskli yapı tespit raporunda da belirtilen “.... Mahallesi Sokak No:../.” adresinin, “.... Mahallesi, Sokak, No:../.” olarak güncellendiği anlaşılmış olup, ilgili idareden teyit edilmesini müteakip ..' e ait kira yardımı başvurusunun değerlendirilebileceğinin” bildirildiği görülmüştür.

18. Bakanlığın bu değerlendirmesi üzerine şikayetçinin ikamet etmiş olduğu riskli yapının bulunduğu sokak ve bina numaralarının değiştirildiği, bu değişikliğe gidilmesinde şikayetçinin bir kusurunun olmadığı gözetilerek; Kurumumuzca yazılan yazı ile, belirtilen adreslerde fiilen tespit yapılması istenmiş ancak idare tarafından buna ilişkin bir tespit yapılmaksızın sadece kayıtlar incelenerek, kira yardımına ilişkin şartları sağlamadığı şikayetçiye bildirilmiştir.

19. Başta konut ve barınma hakkı ile mülkiyet hakkı olmak üzere pek çok temel hak ve özgürlüğü ilgilendiren düzenlemeler içeren 6306 sayılı Kanunun gerekçesinde, “*Tasarı, afet meydana geldikten sonra “yara sarma” değil de, “yara almama” anlayışına dayanmakta; böylece Anayasadaki “sosyal hukuk devleti” ilkesinin hayata geçirilmesi için önemli ve etkili bir adım atılmasını temin etmektedir.*” ifadelerine yer verilmiştir. (TBMM 24. Yasama Dönemi 2. Yasama Yılı Sıra Sayısı:180 Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu)

20. Kanunun hazırlanma amacında ve gerekçesinde açıkça belirtilen “sosyal devlet” ilkesine uygun olarak, riskli olduğundan bahisle yapısını tahliye eden kat maliklerine ve kiracılara kira yardımı yapılacağına ilişkin düzenlemeye, mezkûr Kanunun 5 inci maddesinde yer verilmiş, bu düzenlemeye göre riskli yapıların yıkılmasında ve uygulama işlemlerinde ilk olarak kat malikleri ile öncelikle anlaşma yapılması gerektiği belirtilerek, anlaşma ile tahliye edilen kat maliklerine, kiracılara ve fıkra da sayılan diğer kişilere “kira yardımında bulunulabileceği” belirtilmiştir.

21. Öte yandan, aynı Kanunun 5. maddesinin diğer fıkraları incelendiğinde; Kanunla tanınan bu hakkın kullanımı için kanunda yalnızca “...kira yardımı yapılabilir.” ifadesiyle idareye geniş bir takdir hakkı tanındığı anlaşıldığından; Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan “hukuk devleti” ilkesinin ve 10 uncu maddesinde düzenlenen “eşitlik” ilkesinin ihlal edilmemesi gerekmektedir. Bu nedenle idarece takdir hakkı kullanılırken hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun davranıp davranmadığının değerlendirilmesi ve “sosyal devlet” ilkesine aykırı davranılmaması gerekmektedir.

22. Şikayetçi tarafından tahliye edilen bina için riskli yapı raporu verildiği, bu hususun tartışma konusu yapılmadığı, 6.4 numaralı paragrafta açıklandığı üzere; “17/10/2008 tarihinde Nüfus Müdürlüğüne başvurarak Mah. Sok. Bina Dış Kapı No:.. Daire:.. adresinde ikamet ettiğini beyan ettiği, daha sonra aynı adresin, Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)’nda Mah. Sok. Bina Dış Kapı No:.. Daire No:.. olarak güncellendiği bilgisinin verildiği, Belediyesi tarafından ilgili Bakanlığa görüş sorulduğu, Bakanlıkça verilen cevap ile; “..... İlçe Nüfus Müdürlüğü’nün yazısında riskli yapı tespit raporunda da belirtilen “...Mahallesi, ... Sokak, No:./.” adresinin, “....e Mahallesi, ... Sokak No:./.” olarak güncellendiği anlaşılmış olup, ilgili idareden teyit edilmesini müteakip ...’e ait kira yardımı başvurusunun değerlendirilebileceği” bilgisinin verildiği, ancak şikayet edilen idare ile yapılan yazışmalar sonucunda ilgili idare tarafından her iki adres bilgisinin aynı taşınmaza ait olup olmadığı konusunda fiili bir tespitin yapılmadığı anlaşılmıştır.

23. İdari işlemde önce gelen ve idareyi belirli bir işlem yapmaya sevk eden maddi ve hukuki etkenlerin tamamı idari işlemin sebep unsurunu oluşturur. Diğer bir söyleyişle idareyi işlem yapmaya sevk eden saiktir ve işlemin gerekçesidir. Ancak, bir idari işleme gerekçe olarak gösterilmesi gereken şey; somut olay, olgu veya hukuki işlem olmalı, işlemin tesis edilip sebebinin ayrıntılı olarak ve somut olgularla belirtilmesi gerekmektedir. Bu durumda, bir uyumsuzluğun çözümü için idari işlemin sebebinin ortaya konulmasının ve bu sebebin, idarece ileri sürülmesinin yanında bilgi ve belgeyle de ispatlanması gerektiği açıktır.

24. Yukarıdan beri anlatılan hususlar, şikayetçinin iddiaları ve idarenin konu ile ilgili açıklamaları, yasal mevzuat, yargı kararları, tüm dosya kapsamı ve somut olay incelendiğinde; şikayetçinin adres değişikliği hususunu gerçeğe en yakın şekilde ortaya koyduğu ve adres değişikliğinde şikayetçinin bir kusurunun varlığının iddia edilemeyeceği, bunun karşılığında idare tarafından, işlemin gerekçesi olan iki ayrı adresin aynı taşınmaza ilişkin olup olmadığı konusunda fiili tespit yoluna gidilmeden kayıtlar üzerinden karar verildiği, kaldı ki fiili tespitin de idare tarafından yapılması gerektiği, başvuru tarafından yapılacak bir fiili tespitin idare tarafından kabul görmemesinin kuvvetle muhtemel olduğu kuşkusuzdur. Şikayetçinin, 03/12/2014 tarihli Riskli Bina İnceleme Tespit Raporunda belirtilen adres ile dosyada bulunan ve Nüfus Müdürlüğü’nce düzenlenen 17/10/2008 ve 15/03/2011 tarihli “Adres Beyan” formunda belirtilen adresin, 2008 ve 2015 yılına ait kira sözleşmelerindeki adresin ve yine şikayetçi tarafından dosyaya sunulan elektrik faturalarındaki adresinin de aynı olduğu, Riskli Bina Tespit Raporu sırasında konutta oturduğu, riskli yapı tespiti üzerine konutu 2015 yılının Temmuz ayında tahliye ettiği, Nüfus İdaresinden gelen yazıda da aynı adresin güncellendiği, tüm bunların aksinin ispatının da idareye ait olduğu, idarenin bu konuda aksini gösterir herhangi bir delil, bulgu, belge ibraz etmediği gibi dosyada bu hususlara ait bilgiye rastlanılmadığı anlaşıldığından yeterli araştırma ve inceleme yapılmadan tesis edilen işlemde hukuka ve hakkaniyete uyarlık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

25. 2709 sayılı T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 inci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikayete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan haklara da aykırı bir durum tespit edilemediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

26. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

27. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "*İyi Yönetim İlkeleri*" başlıklı 6 ncı maddesi; "*Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar.*" şeklindedir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "*Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası*"nda da yer verilmiştir.

28. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; somut olayda Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgeleri idarenin yasal süresi içerisinde gerekçeli olarak Kurumumuza gönderdiği, başvuru konusunu şikâyet konusuyla ilgili olarak idareye müracaatlarında İdarenin *hesap verilebilirlik, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi* **ilkelerine uygun hareket ettiği**; ancak *kanunlara uygunluk, haklı beklentiye uygunluk ve idarenin cevabi yazısında hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini şikâyetçiye göstermediği* anlaşıldığından iyi yönetim ilkelerinden *karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi* **ilkelerine uymadığı** anlaşılmış olup idarenin bundan sonra bu ilkelere de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

29. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

30. 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, "*Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.*" hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan sürede İstanbul İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre; kira yardımından yararlanılabilmesi için şikâyetçinin iddiaları çerçevesinde fiilen somut tespit yapılarak yeniden karar verilmesi gerektiğinden **ŞİKAYETİN KABULÜNE;**

İdarenin şikâyet başvuru konusunu kira yardım talebiyle ilgili belge talebinin reddi işlemini geri almasına ve başvuru konusunu geçmişe yönelik hakları da gözetilerek, makul sürede mağduriyetinin giderilmesi ve kira yardım yapılmasına esas yeni bir işlem tesisi hususunda **Belediye Başkanlığı'na TAVSİYEDE BULUNULMASINA;**

6328 sayılı Kanununun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Belediye Başkanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **ŞİKÂyetÇİYE, BELEDİYE BAŞKANLIĞINA VE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA TEBLİĞİNE,**

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi